

50

Ki Tavo כי תבוא

Deuteronomy 26:1-29:8

- והיזה כִּי־תבוא אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה
וירשֶׁתָּה וישְׁבֶתָּ בָּהּ: 1 When you enter the land that your God יהוה is giving you as a heritage, and you possess it and settle in it,
- ולקחתָ מֵרֵאשִׁית | כָּל־פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תִּבְיֵא מֵאֲרֶצְךָ אֲשֶׁר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ ושמַתָּ בַטֵּנָא וְהִלַּכְתָּ אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁכֵן שְׁמוֹ שָׁם: 2 you shall take some of every first fruit of the soil, which you harvest from the land that your God יהוה is giving you, put it in a basket and go to the place where your God יהוה will choose to establish the divine name.
- ובאתָ אֶל־הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַיָּמִים הָהֵם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו הִנֵּנִי
הַיּוֹם לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־בָאתִי אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבֹתֵינוּ
לָתֶת לָנוּ: 3 You shall go to the priest in charge at that time and say to him, “I acknowledge this day before your God יהוה that I have entered the land that your God יהוה swore to our fathers to assign us.”
- ולקח הַכֹּהֵן הַטֵּנָא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוֹ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 4 The priest shall take the basket from your hand and set it down in front of the altar of your God יהוה.
- ועָלִיתָ וְאָמַרְתָּ לִפְנֵי | יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲרָמִי אֲבָד אֲבִי וַיֵּרֶד
מִצְרַיִמָּה וַיֵּגֶר שָׁם בְּמִתִּי מֵעֵט וַיְהִי־שָׁם לִגְוִי גָדוֹל עָצוּם וָרֹב: 5 You (you See note at 12.7.) shall then recite as follows before your God יהוה: “My father was a fugitive Aramean. He went down to Egypt with meager numbers and sojourned there; but there he became a great and very populous nation.
- וַיַּרְעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה: 6 The Egyptians dealt harshly with us and oppressed us; they imposed heavy labor upon us.
- וַנִּצְעַק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמָע יְהוָה אֶת־קִלְנוּ וַיֵּרָא
אֶת־עֲנִינוּ וְאֶת־עַמְלָנוּ וְאֶת־לַחְצָנוּ: 7 We cried to יהוה, the God of our ancestors, and יהוה heard our plea and saw our plight, our misery, and our oppression.
- וַיּוֹצֵאֵנוּ יְהוָה מִמִּצְרַיִם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרֹעַ נְטוּיָה וּבְמֶרְאָה גְּדֹלָה
וּבְאֹתוֹת וּבְמִפְתִּימִם: 8 יהוה freed us from Egypt by a mighty hand, by an outstretched arm and awesome power, and by signs and portents,
- וַיְבִאֵנוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן־לָנוּ אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב
וְדָבָשׁ: 9 bringing us to this place and giving us this land, a land flowing with milk and honey.
- וְעַתָּה הִנֵּה הֵבֵאתִי אֶת־רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי יְהוָה
וְהִנֵּחֹהּ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: 10 Wherefore I now bring the first fruits of the soil which You, יהוה, have given me.” You shall leave it (it I.e., the basket of v. 4.) before your God יהוה and bow low before your God יהוה.
- וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל־הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן־לְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ אֹתָהּ
וְהַלְלִי וְהִגַּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ: 11 And you shall enjoy, together with the [family of the] Levite and the stranger in your midst, all the bounty that your God יהוה has bestowed upon you and your household.

- 12 When you have set aside in full the tenth part of your yield—in the third year, the year of the tithe (in the third year, the year of the tithe See Deut. 14.28–29.) —and have given it to the [family of the] Levite, the stranger, the fatherless, and the widow, that they may eat their fill in your settlements,
- 13 you (you See note at 12.7.) shall declare before your God הוהי: “I have cleared out the consecrated portion from the house; and I have given it to the [family of the] Levite, the stranger, the fatherless, and the widow, just as You commanded me; I have neither transgressed nor neglected any of Your commandments:
- 14 (Meaning of first part of verse uncertain.) I have not eaten of it while in mourning, I have not cleared out any of it while I was impure, and I have not deposited any of it with the dead. (deposited any of it with the dead No part of the tithe may be left as food for the dead.) I have obeyed my God הוהי; I have done just as You commanded me.
- 15 Look down from Your holy abode, from heaven, and bless Your people Israel and the soil You have given us, a land flowing with milk and honey, as You swore to our fathers.”
- 16 Your God הוהי commands you this day to observe these laws and rules; observe them faithfully with all your heart and soul.
- 17 You have affirmed (affirmed Exact nuance of Heb. he'emarta uncertain.) this day that הוהי is your God, in whose ways you will walk, whose laws and commandments and rules you will observe, and whom you will obey.
- 18 And הוהי has affirmed (affirmed See note at v. 17.) this day that you are, as promised, God's treasured people who shall observe all the divine commandments,
- 19 and that [God] will set you, in fame and renown and glory, high above all the nations that [God] has made; and that you shall be, as promised, a holy people to your God הוהי.
- כי תכלה לעשר את-כל-מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתה ללוי לגר ליתום ולאמנה ואכלו בשעריך ושבעו:
- ואמרת לפני יהוה אלהיך בערתי הקדש מן-הבית וגם נתתי ללוי ולגר ליתום ולאמנה ככל-מצותך אשר צויתני לא-עברתי ממצותיך ולא שכחתי:
- לא-אכלתי באני ממנו ולא-בערתי ממנו בטמא ולא-נתתי ממנו למת שמעתי בקול יהוה אלהי עשיתי ככל אשר צויתני:
- השקיפה ממעון קדשך מן-השמים וברך את-עמך את-ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו כאשר נשבעת לאבותינו ארץ זבת חלב ודבש:
- היום הזה יהוה אלהיך מצוך לעשות את-החקים האלה ואת-המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל-לבבך ובכל-נפשך:
- את-יהוה האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו ולשמע בקלו:
- ויהוה האמירך היום להיות לו לעם סגלה כאשר דבר-לך ולשמר כל-מצותיו:
- ולתתך עליון על כל-הגוים אשר עשה לתהלה ולשם ולתפארת ולהיתך עם-קדש ליהוה אלהיך כאשר דבר:

27

- 1 Moses and the elders of Israel charged the people, saying: Observe all the Instruction that I enjoin upon you this day.
- ויצו משה וזקני ישראל את-העם לאמר שמר את-כל-המצוה אשר אנכי מצוה אתכם היום:

- והיה ביום אשר תעברו את־הירדן אל־הארץ אשר־יהיה אלהיך
נתן לך והקמת לך אבנים גדולות ושדת אתם בשיד:
- 2 (Construction of vv. 2–4 is uncertain.) As soon as you have crossed the Jordan into the land that your God יהוה is giving you, you shall set up large stones. Coat them with plaster
- וכתבת עליהן את־כל־דברי התורה הזאת בעברך למען אשר תבא
אל־הארץ אשר־יהיה אלהיך | נתן לך ארץ זבת חלב ודבש כאשר
דבר יהוה אלהי־אבותיך לך:
- 3 and inscribe upon them all the words of this Teaching. When you cross over to enter the land that your God יהוה is giving you, a land flowing with milk and honey, as יהוה, the God of your ancestors, promised you—
- והיה בעברכם את־הירדן תקימו את־האבנים האלה אשר אנכי
מצוה אתכם היום בהר עיבל ושדת אותם בשיד:
- 4 upon crossing the Jordan, you shall set up these stones, about which I charge you this day, on Mount Ebal, and coat them with plaster.
- ובנית שם מזבח ליהוה אלהיך מזבח אבנים לא־תניף עליהם
ברזל:
- 5 There, too, you shall build an altar to your God יהוה, an altar of stones. Do not wield an iron tool over them;
- אבנים שלמות תבנה את־מזבח יהוה אלהיך והעלית עליו עולת
ליהוה אלהיך:
- 6 you must build the altar of your God יהוה of unhewn (unhewn Lit. “whole.”) stones. You shall offer on it burnt offerings to your God יהוה,
- וזבחת שלמים ואכלת שם ושמחת לפני יהוה אלהיך:
- 7 and you shall sacrifice there offerings of well-being and eat them, rejoicing before your God יהוה.
- וכתבת על־האבנים את־כל־דברי התורה הזאת באר היטב:
- 8 And on those stones you shall inscribe every word of this Teaching most distinctly.
- וידבר משה והכהנים הלויים אל כל־ישראל לאמר הסכת | ושמע
ישראל היום הזה נהיית לעם ליהוה אלהיך:
- 9 Moses and the levitical priests spoke to all Israel, saying: Silence! Hear, O Israel! Today you have become the people of your God יהוה:
- ושמעו בקול יהוה אלהיך ועשית את־מצותו ואת־חקיו אשר
אנכי מצוה היום:
- 10 Heed your God יהוה and observe the divine commandments and laws, which I enjoin upon you this day.
- ויצו משה את־העם ביום ההוא לאמר:
- 11 Thereupon Moses charged the people, saying:
- אלה יעמדו לברך את־העם על־הר גריזים בעברכם את־הירדן
שמעון ולוי ויהודה ויששכר ויוסף ובנימן:
- 12 (Construction of vv. 12–13 is uncertain.) After you have crossed the Jordan, the following shall stand on Mount Gerizim when the blessing for the people is spoken: Simeon, Levi, Judah, Issachar, Joseph, and Benjamin.
- ואלה יעמדו על־הקללה בהר עיבל ראובן גד ואשר זבולון דן
ונפתלי:
- 13 And for the curse, the following shall stand on Mount Ebal: Reuben, Gad, Asher, Zebulun, Dan, and Naphtali.
- וענו הלויים ואמרו אלי־כל־איש ישראל קול רם:
- 14 The Levites shall then proclaim in a loud voice to all the people of Israel:
- ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת יהוה מעשה ידי חרש
ושם בסתר וענו כל־העם ואמרו אמן:
- 15 Cursed be any party who makes a sculptured or molten image, abhorred by יהוה, a craftsman’s handiwork, and sets it up in secret.—And all the people shall respond, Amen.

- 16 אָרוֹר מַקְלָה אָבִיו וְאִמּוֹ וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who insults father or mother.—And all the people shall say, Amen.
- 17 אָרוֹר מַסִּיג גְּבוּל רֵעֵהוּ וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who moves a neighbor's landmark.—And all the people shall say, Amen.
- 18 אָרוֹר מַשְׁנֶה עוֹר בְּדֶרֶךְ וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who misdirects a blind person who is underway.—And all the people shall say, Amen.
- 19 אָרוֹר מַטָּה מִשְׁפָּט גֵּר־יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: * Cursed be the one who subverts the rights of the stranger, the fatherless, and the widow.—And all the people shall say, Amen.
- 20 אָרוֹר שֹׁכֵב עִם־אִשְׁתּוֹ אֲבִיו כִּי גִלָּה כָּנַף אָבִיו וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the [man] who lies with his father's wife, for he has removed his father's garment. (removed his father's garment See note at 23.1.) —And all the people shall say, Amen.
- 21 אָרוֹר שֹׁכֵב עִם־כָּל־בְּהֵמָה וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who lies with any beast.—And all the people shall say, Amen.
- 22 אָרוֹר שֹׁכֵב עִם־אֲחֹתוֹ בַּת־אָבִיו אִם בַּת־אִמּוֹ וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the [man] who lies with his sister, whether daughter of his father or of his mother.—And all the people shall say, Amen.
- 23 אָרוֹר שֹׁכֵב עִם־חֹתָנָתוֹ וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the [man] who lies with his mother-in-law.—And all the people shall say, Amen.
- 24 אָרוֹר מַכֵּה רֵעֵהוּ בְּסֵתֶר וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who strikes down a fellow [Israelite] in secret.—And all the people shall say, Amen.
- 25 אָרוֹר לֹקֵחַ שֹׁחַד לְהַקְדִּים נֶפֶשׁ דָּם נָקִי וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be the one who accepts a bribe in the case of the murder of (in the case of the murder of I.e., to acquit the murderer of; others “to slay.”) an innocent person.—And all the people shall say, Amen.
- 26 אָרוֹר אֲשֶׁר לֹא־יִקְיָם אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה־הַזֹּאת לַעֲשׂוֹת אוֹתָם וְאָמַר כְּלִהָעָם אָמֵן: Cursed be whoever will not uphold the terms of this Teaching and observe them.—And all the people shall say, Amen.

28

- 1 וְהָיָה אִם־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשָׁמֵר לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מִצְוֹתָיו אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם וּנְתַנְךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עָלֶיךָ עַל כָּל־גּוֹי הָאָרֶץ: Now, if you obey your God יהוה, to observe faithfully all the divine commandments which I enjoin upon you this day, your God יהוה will set you high above all the nations of the earth.
- 2 וּבָאוּ עָלֶיךָ כָּל־בְּרָכוֹת הָאֵלֶּה וְהַשִּׁיגְךָ כִּי תִשְׁמָע בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ: All these blessings shall come upon you and take effect, if you will but heed the word of your God יהוה:
- 3 בְּרוּךְ אַתָּה בְּעִיר וּבְרֹדֶף אַתָּה בְּשָׂדֶה: Blessed shall you be in the city and blessed shall you be in the country.

- ברוך פרי־בטןך ופרי אדמתך ופרי בהמתך שגור אלפיך
ועשתרות צאנך: 4 Blessed shall be your issue from the womb, your
produce from the soil, and the offspring of your
cattle, the calving of your herd and the lambing
of your flock.
- ברוך טנאך ומשארתך: 5 Blessed shall be your basket and your kneading
bowl.
- ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך: 6 Blessed shall you be in your comings and blessed
shall you be in your goings.
- יתן יהוה את־איליך הקמים עליך נגפים לפניך בדרך אחד
יצאו אליך ובשבעה דרכים ינוסו לפניך: 7 יהוה will put to rout before [your army] the
enemies who attack you; they will march out
against you by a single road, but flee from you by
many (many Lit. "seven.") roads.
- יצו יהוה אתך את־הברכה באסמך ובכל משלח ידך וברכך
בארץ אשר־יהוה אלהיך נתן לך: 8 יהוה will ordain blessings for you upon your barns
and upon all your undertakings: you will be
blessed in the land that your God יהוה is giving
you.
- יקימך יהוה לו לעם קדוש כאשר נשבע־לך כי תשמר את־מצוות
יהוה אלהיך והלכת בדרכיו: 9 יהוה will establish you as God's holy people, as
was sworn to you, if you keep the commandments of
your God יהוה and walk in God's ways.
- וראו כל־עמי הארץ כי שם יהוה נקרא עליך ויראו ממך: 10 And all the peoples of the earth shall see that
יהוה's name is proclaimed over you, יהוה's name
is proclaimed over you I.e., God provides
protection, much as a (typically male) householder
does upon formally recognizing someone as part of
his household; cf. Isa. 4.1; Jer. 14.9; 2 Sam.
12.28. Cf. note at Deut. 1.31.) and they shall
stand in fear of you.
- והותרך יהוה לטובה בפרי בטןך ובפרי בהמתך ובפרי אדמתך
על האדמה אשר נשבע יהוה לאבותיך לתת לך: 11 יהוה will give you abounding prosperity in your
issue from the womb, the offspring of your cattle,
and the produce of your soil in the land that יהוה
swore to your fathers to assign to you.
- יפתח יהוה לך את־אוצרו הטוב את־השמים לתת מטר־ארצך
בעתו ולברך את כל־מעשה ידך והלית גוים רבים ואתה לא
תלנה: 12 יהוה will open for you that bounteous store, the
heavens, to provide rain for your land in season
and to bless all your undertakings. You will be
creditor to many nations, but debtor to none.
- ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא תהיה למטה
כי־תשמע אלי־מצוות יהוה אלהיך אשר אנכי מצוך היום לשמר
ולעשות: 13 יהוה will make you the head, not the tail; you
will always be at the top and never at the
bottom—if only you obey and faithfully observe the
commandments of your God יהוה that I enjoin upon
you this day,
- ולא תסור מכל־הדברים אשר אנכי מצוה אתכם היום ימין ושמאל
ללכת אחרי אלהים אחרים לעבדם: 14 and do not deviate to the right or to the left
from any of the commandments that I enjoin upon
you this day and turn to the worship of other
gods.

- והיה אם לא תשמע בקול יהוה אלהיך לשמר לעשות את כל מצותיו וחקותיו אשר אנכי מצוך היום ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגור: 15 But if you do not obey your God יהוה to observe faithfully all the commandments and laws which I enjoin upon you this day, all these curses shall come upon you and take effect:
- ארוּר אתה בעיר וארוּר אתה בשדה: 16 Cursed shall you be in the city and cursed shall you be in the country.
- ארוּר טנאך ומשארתך: 17 Cursed shall be your basket and your kneading bowl.
- ארוּר פרי בטןך ופרי אדמתך שגר אלפיך ועשתרת צאנך: 18 Cursed shall be your issue from the womb and your produce from the soil, the calving of your herd and the lambing of your flock.
- ארוּר אתה בבאך וארוּר אתה בצאתך: 19 Cursed shall you be in your comings and cursed shall you be in your goings.
- ישלח יהוה | בך את המארה את המהומה ואת המגערת בכל משלח ידך אשר תעשה עד השמדך ועד אבדך מהר מפני רע מעלליך אשר עזבתני: 20 יהוה will let loose against you calamity, panic, and frustration in all the enterprises you undertake, so that you shall soon be utterly wiped out because of your evil-doing in forsaking Me.
- ידבק יהוה בך את הדבר עד כלתו אתך מעל האדמה אשר אתה באשמה לרשתה: 21 יהוה will make pestilence cling to you, until putting an end to you in the land that you are entering to possess.
- יכה יהוה בשחפת ובקדחת ובדלקת ובחרחול ובחרב ובשדפון ובזקון וירפון עד אבך: 22 יהוה will strike you with consumption, fever, and inflammation, (consumption, fever, and inflammation Exact nature of these afflictions uncertain.) with scorching heat and drought, with blight and mildew; they shall hound you until you perish.
- והיו שמיך אשר על ראשך נחשת והארץ אשר תחתך ברזל: 23 The skies above your head shall be copper and the earth under you iron.
- יתן יהוה את מטרי ארצך אבק ועפר מן השמים ירד עליך עד השמדך: 24 יהוה will make the rain of your land dust, and sand shall drop on you from the sky, until you are wiped out.
- יתגך יהוה | נגף לפני איבך בדרך אחד תצא אליו ובשבועה דרכים תנוס לפניו והיית לזעזוע לכל ממלכות הארץ: 25 יהוה will put you to rout before your enemies; you shall march out against them by a single road, but flee from them by many (many Lit. "seven.") roads; and you shall become a horror to all the kingdoms of the earth.
- והייתה נבלתך למאכל לכל עוף השמים ולבהמת הארץ ואין מחריד: 26 Your carcasses shall become food for all the birds of the sky and all the beasts of the earth, with none to frighten them off.
- יכה יהוה בשחין מצרים (ובעפלים) ובטחורים ובגרב ובחרס אשר לא תוכל להרפא: 27 יהוה will strike you with the Egyptian inflammation, (the Egyptian inflammation See Exod. 9.9–10.) with hemorrhoids, boil-scars, and itch, from which you shall never recover.
- יכה יהוה בשגעון ובעיון ובתמהון לבב: 28 יהוה will strike you with madness, blindness, and dismay. (dismay Lit. "numbness of heart.")

- 29 והלית ממשש בצהרִים כאֲשֶׁר יִמְשֵׁשׁ הָעוֹר בְּאֶפְלָה וְלֹא תִצְלִיחַ אֶת־דִּרְכֶּיךָ וְהָיִיתָ אֶךְ עֲשׂוֹק וְגִזּוּל כְּלִי־זִמִּים וְאִין מוֹשִׁיעַ:
- 30 אִשָּׁה תֹאֲרֶשׁ וְאִישׁ אַחֶר (יִשְׁכַּכְנָה) בֵּית תְּבֻנָּה וְלֹא־תֵשֵׁב בּוֹ כִּרְם תִּטֵּעַ וְלֹא תִחַלְלֶנּוּ:
- 31 שׁוֹרְךָ טְבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֲמֹרְךָ גִּזּוּל מִלִּפְנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֹאנְךָ נִתְּנוֹת לֵאבֶיךָ וְאִין לָךְ מוֹשִׁיעַ:
- 32 בְּנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ נִתְּנִים לָעַם אַחֵר וְעֵינֶיךָ רְאוּת וְכָלוּת אֵלֵיהֶם כְּלִי־זִמִּים וְאִין לְאֵל יִדָּה:
- 33 פְּרִי אֲדָמָתְךָ וְכָל־יִגְיַעְךָ יֹאכַל עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ וְהָיִיתָ רֶק עֲשׂוֹק וְרָצוּץ כְּלִי־זִמִּים:
- 34 וְהָיִיתָ מִשְׁגָּע מִמַּרְאֶה עֵינֶיךָ אֲשֶׁר תִּרְאֶה:
- 35 יִכְבֶּה יְהוָה בְּשָׁחִין זָע עַל־הַבְּרָכִים וְעַל־הַשָּׁקִים אֲשֶׁר לֹא־תוֹכֵל לְהִרְפָּא מִכָּף רִגְלֶךָ וְעַד קִדְקֹדְךָ:
- 36 יוֹלֵךְ יְהוָה אֶתְךָ וְאֶת־מַלְכְּךָ אֲשֶׁר תִּקִּים עֲלֶיךָ אֱלֹהֵי אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אֹתָהּ וְאֲבֹתֶיךָ וְעַבְדֹתָ שָׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים עֵץ וָאֶבֶן:
- 37 וְהָיִיתָ לְשֹׁמָה לְמִשְׁלַל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל הָעַמִּים אֲשֶׁר־יִנְהַגְךָ יְהוָה שֹׁמָה:
- 38 זָרַע רַב תּוֹצִיא הַשָּׂדֶה וּמַעֵט תֵּאָסֹף כִּי יִחְסְלֶנּוּ הָאֲרָבָה:
- 39 כִּרְמִים תִּטֵּעַ וְעַבְדֹת וַיִּין לֹא־תִשְׁתֶּה וְלֹא תִאָּגֵר כִּי תֹאכְלֶנּוּ הַתִּלְעַת:
- 40 זֵיתִים יִהְיוּ לָךְ בְּכָל־גְּבוּלְךָ וְשֶׁמֶן לֹא תִסּוּךְ כִּי יִשַׁל זֵיתְךָ:
- 41 בָּנִים וּבָנוֹת תוֹלִיד וְלֹא־יִהְיוּ לָךְ כִּי יִלְכוּ בַשָּׁבִי:
- 29 You shall grope at noon as the blind grope in the dark; you shall not prosper in your ventures, but shall be constantly abused and robbed, with none to give help.
- 30 If you [a man] pay the bride-price for a wife, another man shall enjoy her. If you build a house, you shall not live in it. If you plant a vineyard, you shall not harvest it. (If you plant a vineyard ... harvest it Cf. 20.6.)
- 31 Your ox shall be slaughtered before your eyes, but you shall not eat of it; your ass shall be seized in front of you, and it shall not be returned to you; your flock shall be delivered to your enemies, with none to help you.
- 32 Your sons and daughters shall be delivered to another people, while you look on; and your eyes shall strain for them constantly, but you shall be helpless.
- 33 A people you do not know shall eat up the produce of your soil and all your gains; you shall be abused and downtrodden continually,
- 34 until you are driven mad by what your eyes behold.
- 35 will afflict you at the knees and thighs with a severe inflammation, from which you shall never recover—from the sole of your foot to the crown of your head.
- 36 will drive you, and the king you have set over you, to a nation unknown to you or your ancestors, where you shall serve other gods, of wood and stone.
- 37 You shall be a consternation, a proverb, and a byword among all the peoples to which will drive you.
- 38 Though you take much seed out to the field, you shall gather in little, for the locust shall consume it.
- 39 Though you plant vineyards and till them, you shall have no wine to drink or store, for the worm shall devour them.
- 40 Though you have olive trees throughout your territory, you shall have no oil for anointment, for your olives shall drop off.
- 41 Though you beget sons and daughters, they shall not remain with you, for they shall go into captivity.

- 42 כל־עֵצָךְ וּפְרֵי אֲדָמָתְךָ יִירֶשׁ הַצִּלְצָל:
The cricket shall take over all the trees and produce of your land.
- 43 הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ יַעֲלֶה עֲלֶיךָ מֵעֵלָה מְעֵלָה וְאַתָּה תִרְדּוּ מִטָּה מְטָה:
The strangers in your midst shall rise above you higher and higher, while you sink lower and lower:
- 44 הוּא יִלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב:
they shall be your creditors, but you shall not be theirs; they shall be the head and you the tail.
- 45 וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל־הַקְלָלוֹת הָאֵלֶּה וּרְדֹפוּךָ וְהִשְׁיִיגוּךָ עַד הַשְׁמָדָךְ כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁמֵר מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו אֲשֶׁר צִוָּךָ:
All these curses shall befall you; they shall pursue you and overtake you, until you are wiped out, because you did not heed your God הוּא and keep the commandments and laws that were enjoined upon you.
- 46 וְהָיוּ בָךְ לְאוֹת וּלְמוֹפֶת וּבְזוּזָה עַד־עוֹלָם:
They shall serve as signs and proofs against you and your offspring for all time.
- 47 תָּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרֹב כָּל־
Because you would not serve your God הוּא in joy and gladness over the abundance of everything,
- 48 וְעֲבַדְתָּ אֶת־אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר יִשְׁלַחְנֶנּוּ יְהוָה בָּךְ בָּרָעַב וּבְצָמָא וּבְעִירָם וּבְחָסֶר כָּל וְנָתַן עָלַיְכֶם אֱלֹהֶיךָ עַד הַשְׁמִידוֹ אֹתְךָ:
you shall have to serve—in hunger and thirst, naked and lacking everything—the enemies whom הוּא will let loose against you. [God] will put an iron yoke upon your neck until you are wiped out.
- 49 יֵשׁא יְהוָה עֲלֶיךָ גּוֹי מִרְחוֹק מִקְצֵה הָאָרֶץ כְּאֲשֶׁר יֵדְאָה הַנֶּשֶׁר גּוֹי אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁמָע לְשׁוֹנוֹ:
הוּא will bring a nation against you from afar, from the end of the earth, which will swoop down like the eagle—a nation whose language you do not understand,
- 50 גּוֹי עָז פָּנִים אֲשֶׁר לֹא־יִשָּׂא פָנִים לְזָקֵן וְנָעַר לֹא יִחַן:
a ruthless nation, that will show the influential (influential Taking Heb. zaqen as a term of socioeconomic status; trad. “old.” See the Dictionary under “elder.”) no regard and the vulnerable (vulnerable Taking the Heb. term as referring to socioeconomic status; trad. “young.” See previous note and the Dictionary under na‘ar.) no mercy.
- 51 וְאָכַל פְּרִי בְהֶמְתְּךָ וּפְרִי־אֲדָמָתְךָ עַד הַשְׁמָדָךְ אֲשֶׁר לֹא־יִשְׁאִיר לָךְ הֶגֶן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר שֶׁגֶר אֶלְפֶיךָ וְעִשְׂתֶּרֶת צֹאנֶךָ עַד הָאֲבִידוֹ אֹתְךָ:
It shall devour the offspring of your cattle and the produce of your soil, until you have been wiped out, leaving you nothing of new grain, wine, or oil, of the calving of your herds and the lambing of your flocks, until it has brought you to ruin.
- 52 וְהָצַר לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ עַד רֶדֶת חֲמַתְיֶךָ הַגְּבוּהוֹת וְהַבְּצֻלוֹת אֲשֶׁר אָתָּה בִטָּח בָּהֶן בְּכָל־אֲרָצְךָ וְהָצַר לָךְ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ בְּכָל־אֲרָצְךָ אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ:
It shall shut you up in all your towns throughout your land until every mighty, towering wall in which you trust has come down. And when you are shut up in all your towns throughout your land that your God הוּא has assigned to you,
- 53 וְאָכַלְתָּ פְּרִי־בִטְנְךָ בָּשָׂר בְּנֶיךָ וּבָנֹתֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּמִּצּוֹר וּבַמִּצּוֹק אֲשֶׁר־יִצְּיִק לָךְ אֹיְבֶךָ:
you shall eat your own issue, the flesh of your sons and daughters that your God הוּא has assigned to you, because of the desperate straits to which your enemy shall reduce you.

- 54 The householder (householder See the first note at 1.31.) who is most tender and fastidious among you shall be too mean to his brother and the wife of his bosom and the children he has spared
- הָאִישׁ הָרַךְ בְּלִי וְהָעֲנָג מֵאֲדָ תִּלְעַ עֵינָיו בְּאֶחָיו וּבְאִשְׁתּוֹ וּבְיָתֵרוֹ בְּנָיו אֲשֶׁר יוֹתִיר:
- 55 to share with any of them the flesh of the children that he eats, because he has nothing else left as a result of the desperate straits to which your enemy shall reduce you in all your towns.
- מִתֵּן | לְאֶחָד מֵהֶם מִבְּשָׂרֵי בְנָיו אֲשֶׁר יֹאכַל מִבְּלִי הַשְּׂאִירֵלּוֹ כָּל בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יִצְיִק לָךְ אֵיבֶךָ בְּכָל־שְׁעָרֶיךָ:
- 56 And she who is most tender and dainty among you, so tender and dainty that she would never venture to set a foot on the ground, shall begrudge the husband of her bosom, and her son and her daughter,
- הָרַכָּה בְּלִי וְהָעֲנָנָה אֲשֶׁר לֹא־נִסְתָּה כַּף־רַגְלָהּ הֹצֵג עַל־הָאָרֶץ מִהֲתַעֲנָג וּמִרָךְ תִּרְעַ עֵינָהּ בְּאִישׁ חִילָהּ וּבְבִנָּהּ וּבְבִתָּהּ:
- 57 the afterbirth that issues from between her legs and the babies she bears; she shall eat them secretly, because of utter want, in the desperate straits to which your enemy shall reduce you in your towns.
- וּבִשְׁלִיתָהּ הַיּוֹצֵת | מִבֵּין רַגְלֶיהָ וּבְבִנֶיהָ אֲשֶׁר תֵּלֵד כִּי־תֹאכְלֶם בַּחֲסֵר־כָּל בְּסִתָּר בְּמִצּוֹר וּבְמִצּוֹק אֲשֶׁר יִצְיִק לָךְ אֵיבֶךָ בְּשְׁעָרֶיךָ:
- 58 If you fail to observe faithfully all the terms of this Teaching that are written in this book, to reverence this honored and awesome Name, your God יהוה,
- אִם־לֹא תִשְׁמְרֵ לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת הַכְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַזֶּה לְיִרְאָה אֶת־הַשֵּׁם הַנּוֹכָד וְהַנּוֹרָא הַזֶּה אֵת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
- 59 יהוה will inflict extraordinary plagues upon you and your offspring, strange and lasting plagues, malignant and chronic diseases—
- וְהִפָּלָא יְהוָה אֶת־מַכּוֹתַי וְאֵת מַכּוֹת זֶרְעֶךָ מַכּוֹת גְּדֹלֹת וְנֹאֲמָנוֹת וְחִלִּים רָעִים וְנֹאֲמָנִים:
- 60 bringing back upon you all the sicknesses of Egypt that you dreaded so, and they shall cling to you.
- וְהָשִׁיב בְּךָ אֵת כָּל־מַדּוּנָה מִצִּלִּים אֲשֶׁר יִגְרֹת מִפְּנֵיהֶם וְדָבְקוּ בְּךָ:
- 61 Moreover, יהוה will bring upon you all the other diseases and plagues that are not mentioned in this book of Teaching, until you are wiped out.
- גַּם כָּל־חִלִּי וְכָל־מַכָּה אֲשֶׁר לֹא כְתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶם יְהוָה עֲלֶיךָ עַד הַשְׁמָדָךְ:
- 62 You shall be left a scant few, after having been as numerous as the stars in the skies, because you did not heed the command of your God יהוה.
- וְנִשְׁאַרְתֶּם בְּמִתֵּי מַעֲט תִּחַת אֲשֶׁר הָיִיתֶם כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם לְרֹב כִּי־לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֶיךָ:
- 63 And as יהוה once delighted in making you prosperous and many, so will יהוה now delight in causing you to perish and in wiping you out; you shall be torn from the land that you are about to enter and possess.
- וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־שֵׂשׁ יְהוָה עָלֵיכֶם לְהִיטִיב אֶתְכֶם וּלְהַרְבּוֹת אֶתְכֶם כֵּן יִשִּׁישׁ יְהוָה עָלֵיכֶם לְהַאֲבִיד אֶתְכֶם וּלְהַשְׁמִיד אֶתְכֶם וְנִסַּחְתֶּם מֵעַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־אֲתָהּ בְּאִשְׁמָה לְרִשְׁתָּהּ:
- 64 יהוה will scatter you among all the peoples from one end of the earth to the other, and there you shall serve other gods, wood and stone, whom neither you nor your ancestors have experienced. (whom neither you nor your ancestors have experienced See note at 11.28.)
- וְהִפְצַצְךָ יְהוָה בְּכָל־הָעַמִּים מִקְצֵה הָאָרֶץ וְעַד־קְצֵה הָאָרֶץ וְעַבַּדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אֲחֵרִים אֲשֶׁר לֹא־יָדַעְתָּ אֲתָהּ וְאַבְתָּיֶךָ עִץ וְנָאֲבָן:

- 65 Yet even among those nations you shall find no peace, nor shall your foot find a place to rest. יהוה will give you there an anguished heart and eyes that pine and a despondent spirit.
- 66 The life you face shall be precarious; you shall be in terror, night and day, with no assurance of survival. והינך חליך תלצאים לך מנגד ופחדת לילה ויום ולא תאמין בחיך:
- 67 In the morning you shall say, “If only it were evening!” and in the evening you shall say, “If only it were morning!”—because of what your heart shall dread and your eyes shall see. בבקר תאמר מייתן ערב ובערב תאמר מייתן בקר מפחד לבבך אשר תפחד וממראה עיניך אשר תראה:
- 68 יהוה will send you back to Egypt in galleys, by a route which I told you you should not see again. There you shall offer yourselves for sale to your enemies as male and female slaves, but none will buy. והשיבך יהוה | מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה:
- 69 (This verse constitutes 29.1 in some editions.) These are the terms of the covenant which יהוה commanded Moses to conclude with the Israelites in the land of Moab, in addition to the covenant which was made with them at Horeb. אלה דברי הבליית אשר צוה יהוה את־משה לכתת את־בני ישראל בארץ מואב מלבד הבליית אשר־כתת אתם בחורב:

29

- 1 Moses summoned all Israel and said to them: You have seen all that יהוה did before your very eyes in the land of Egypt, to Pharaoh and to all his courtiers and to his whole country: ויקרא משה אל־כל־ישראל ויאמר אליהם אתם ראיתם את כל־אשר עשה יהוה לעיניכם בארץ מצרים לפרעה ולכל־עבדיו ולכל־ארצו:
- 2 the wondrous feats that you saw with your own eyes, those prodigious signs and marvels. המסות הגדלות אשר ראו עיניך האתות והמפתים הגדלים ההם:
- 3 Yet to this day יהוה has not given you a mind to understand or eyes to see or ears to hear. ולא־נתן יהוה לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמע עד היום הזה:
- 4 I led you through the wilderness forty years; the clothes on your back did not wear out, nor did the sandals on your feet; ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא־בלו שלמתיכם מעליכם ונעלך לא־בלתה מעל רגלך:
- 5 you had no bread to eat and no wine or other intoxicant to drink—that you might know that I יהוה am your God. לחם לא אכלתם ויין ושכר לא שיתם למען תדעו כי אני יהוה אלהיכם:
- 6 When you reached this place, King Sihon of Heshbon and King Og of Bashan came out to engage us in battle, but we defeated them. ותבאו אליהם מקום הזה ויצא סיחון מלך־חשבון ועוג מלך־הבשן לקראתנו למלחמה ונכמם:
- 7 We took their land and gave it to the Reubenites, the Gadites, and the half-tribe of Manasseh as their heritage. ונקח את־ארצם ונתננה לנחלה לראובני ולגדי ולחצי שבט המנש:

ושמרתם את־דברי הברית הזאת ועשיתם אתם למען תשכילו את
כל־אשר תעשו:

8

Therefore observe faithfully all the terms of this
covenant, that you may succeed in all that you
undertake.